

Menu ☰

Binnenland

Buitenland

Economie

Cultuur

Sport

Opinie

Wetenschap

Tech & Media

Meer ▾

Opinie

Het einde van een wereldmacht is geen prettig gezicht

De definitieve ondergang van de Verenigde Staten is afgelopen week begonnen, schrijft *Frans Verhagen*. „Een buitenlandse politiek kan niet zonder stabiel binnenland.”

Frans Verhagen 8 december 2017 om 17:25

Deze week werd de zelfdestructie van Amerika in volle omvang zichtbaar. De Republikeinse Partij joeg een belastingwet erdoor met letterlijk

onvoorstelbare gevolgen; het Ruslandonderzoek naderde de president; Amerika's buitenlandse politiek was ongekend chaotisch. Het is geen plezierig schouwspel, dit einde van een wereldmacht.

We kunnen beginnen met de [bekentenis van Michael Flynn](#), Trumps voormalig veiligheidsadviseur, dat hij had gelogen tegen de FBI. Flynn zegt nu dat hij in december 2016 contact zocht met de Russen in opdracht van de staf van *president-elect*. Zo nadert het onderzoek de naaste adviseurs van Trump en mogelijk de president zelf. [De president vergrootte zijn problemen](#) nog door te tweeten dat hij Flynn had ontslagen wegens liegen tegen de FBI, terwijl hij tot dan toe alleen maar liegen tegen vicepresident Pence als reden had aangevoerd. Het maakt Trump kwetsbaar, omdat hij de volgende dag aan de later ontslagen FBI-directeur Comey vroeg diens onderzoek naar Flynns activiteiten stop te zetten, terwijl hij dus, volgens eigen zeggen, wist dat Flynn een strafbaar feit had gepleegd. Een dergelijk optreden zou gelden als een 'belemmering van de rechtsgang' en roept ook de vraag op waarom Trump, die niet bekend staat om zijn loyaliteit, zoveel moeite deed Flynn uit de wind te houden.

Frans Verhagen is journalist. Zijn meest recente boek is *Geschiedenis van de Verenigde Staten*.

Lees ook: **in de VS groeit een griezelig financieel probleem.**

Trump's juridisch team zocht de vlucht vooruit door te verkondigen dat presidenten geen 'rechtsostructie' kunnen plegen omdat ze de hoogste uitvoerende instantie zijn, een redenering niet meer gehoord sinds Richard Nixon. Trump deed er een schepje bovenop door de FBI die hem onderzoekt een waardeloze, slecht gerunde instelling te noemen. Zijn gekakel is onzinnig als altijd, maar het probleem is dat Trump's aantijgingen in de herhaling aan kracht winnen, zelfs bij Amerikanen die beter zouden moeten weten.

Anti-moslim-drek

De chaos in de Amerikaanse buitenlandse politiek zorgde deze week voor nieuwe dieptepunten. We waren nog aan het bijkomen van de [geretweete anti-moslim-drek](#) uit Groot-Brittannië en Nederland waarmee Trump zijn *white supremacy* instincten onderstreepte. Hij kreeg lik op stuk van Theresa May, waarop hij [typerend onbeschoft reageerde](#). Nederland trok aan de bel over de onjuiste informatie in een van zijn tweets, waarop Trump's woordvoester poneerde dat wat er werkelijk is gebeurd, niet belangrijk is als de boodschap maar overkomt. Hier spreekt uw wereldleider.

Minister van Buitenlandse Zaken Rex Tillerson [arriveerde maandag voor overleg in Brussel als aangeschoten wild](#). Al maanden laat president Trump zijn ongenoegen over Tillerson blijken, diens gezag ondermijnend. Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken is een puinhoop waaruit carrièrediplomaten gefrustreerd en beschaamd wegvluchten. Vorige week lekten bronnen in het Witte Huis dat CIA-directeur Mike Pompeo Tillerson zou vervangen. Alle

betrokkenen ontkenden, maar Tillersons vertrek is een kwestie van tijd. In Brussel wist niemand wat je nog aan Tillerson had of, in bredere zin, aan de Verenigde Staten.

Pompeo zou Buitenlandse Zaken dichterbij het Witte Huis brengen, maar zou in de buitenlandse politiek nieuwe onzekerheden creëren. Hij is een voorstander van confrontatie met Iran en zocht bij de CIA argumenten om de nucleaire afspraken met Iran te torpederen. Trump heeft de toekomst van de deal met Iran doorgeschoven naar het Congres. Pompeo zal zich niet inspannen om die deal overeind te houden. Mocht de regering-Trump de afspraken niet nakomen, dan dreigt een militaire confrontatie. De meest recente raketlancering van Noord-Korea zet ook dat spel weer op scherp, al garandeert de balans van afschrikking daar enige stabiliteit.

Jeruzalem

Woensdag kondigde Trump de verhuizing aan van de Amerikaanse ambassade van Tel Aviv naar [Jeruzalem](#), jarenlang uitgesteld om een mogelijk vredesproces niet in de wielen te rijden. Amerika heeft [zijn rol in dat proces nu definitief ingeleverd](#), wat gezien de huidige stellingnames overigens weinig uitmaakt. De relaties met de moslimwereld worden er niet beter op.

Lees ook: **Kan Jared Kushner nog aan vrede werken tussen Israël en Palestina?**

Desastreuze belastingwet

Toekomstige buitenlandse politiek heeft echter het meest te lijden onder de desastreuze [belastingwet](#) die elke mogelijkheid om Amerika te verenigen - noodzakelijk voor een breed gedragen buitenlandbeleid - onderuit haalt. De Republikeinse Partij realiseerde hiermee haar belangrijkste programmapunten: lage belastingen en een kleine overheid, terwijl en passant het fundament werd weggeslagen onder Obamacare. Nu had Trump eens gelijk toen hij riep dat het een historische wet was.

Deze 'belastinghervorming' zet de Verenigde Staten vast op een traject dat het land fundamenteel ondermijnt. Door de komende tien jaar de financiën van de overheid uit te kleden, ontnemt hij het Congres en een volgende president immers elke mogelijkheid van doortastend beleid. Dat deze belastingmaatregelen de overheidsinkomsten juist zullen vergroten, is een redenering die door de feiten in het verleden wordt gelogenstraft en door vrijwel geen enkele econoom wordt gedeeld. Dit was niet het succes van de populist en zijn boze kiezers, laat staan van oproerkraaiers als Steve Bannon. Dit was het succes van de Republikeinse Partij, die nu de gevangene is van grote geldschieters en schaaamteloos de belangen van de rijken en machtigen behartigt. Deze belastingwet doet wat de anti-overheidsactivist Grover Norquist jaren geleden als ideaal voorhield, de overheid zo klein maken dat hij in een badkuip verdrongen kan worden. Het klinkt dramatisch en het is dramatisch: de Amerikaanse overheid is vorige week de nek omgedraaid. Er is geen ruimte meer voor beleid.

Onthutsend cynisme

Het gebeurde met onthutsend cynisme en schaamteloos liegen. Geen Republikein had het meer over overheidstekorten, de tegenstanders van stimuleringsbeleid tijdens de crisis van 2009 waren niet te horen. Onafhankelijke informatie werd afgebrand, speciale regels met potlood ingeschreven. Politici die bekendstaan als het ‘geweten’ van de Republikeinse Partij, zoals John McCain, Jeff Flake, Susan Collins, schaarden zich moeiteloos achter dit gedrocht. Senator Orrin Hatch had het lef om na aanneming van deze wet te verklaren dat er, helaas, helaas, geen geld was voor de ziektekostenverzekering van negen miljoen kinderen die in september afliep.

“ Het begon toen graaiende hebzucht zijn wil oplegde aan de rest van Amerika „

De verlamdende polarisatie in de Verenigde Staten heeft vele redenen en beide partijen dragen schuld aan dat probleem. Maar de vreselijke Nederlandse uitdrukking ‘de waarheid ligt in het midden’ geeft hier een misleidend beeld. Het is de Republikeinse Partij, nota bene de partij van Abraham Lincoln, Theodore Roosevelt en Dwight Eisenhower, die Amerika kapot maakt. Dit is de partij van de heilig verklaarde Ronald Reagan, de man die goede sier maakte met de onzinstelling dat het grootste probleem dat een Amerikaan kon meemaken, was dat iemand van de overheid aanklopte met de boodschap ‘ik kom om te helpen’. Het ging erin als koek, maar de anti-overheidsboodschap was het daadwerkelijke probleem, zoals arrogante Texanen, meegaande bewoners van Florida en arme zielepoten in Puerto Rico nu aan den lijve ondervinden.

Sinds de Republikeinen onder de politieke pyromaan Newt Gingrich in 1994 het Huis van Afgevaardigden veroverden, hebben de Republikeinen letterlijk niets constructiefs tot stand gebracht. Nu oogsten ze en het is een bittere oogst. Dit treurige land, met instortende bruggen, kapotte wegen, een vernietigende drugs crisis, onbewoonbaar dure steden, miljoenen onverzekerden, belabberd openbaar onderwijs, krijgt nu een pakket belastingvehikels voor investeerders, voordelen voor de hoogste inkomens, onbelaste vermogensoverdracht en een arsenaal aan subsidies voor zakelijke belangen. Dit treurige land is het product van zogenaamd conservatief denken dat het sinds de jaren tachtig in de greep heeft. Amerika heeft geen samenhang meer, het kan alleen nog maar uit elkaar vallen.

Roy Moore

De fractievoorzitter van de Senaat, Mitch McConnell, na het belastingsucces zelfgenoegzaam grijnzend, onderstreepte het morele failliet van de Republikeinen door zich na weken van gepijnigde verontwaardiging nu ook achter senaatskandidaat Roy Moore te scharen, die wordt beschuldigd van onbetamelijke relaties met schoolmeisjes. Voor dit pragmatisch oliemannetje zijn de normen rekbaar en flexibel: alles wat nodig is om de Republikeinse agenda erdoor te jassen. Moore is welkom, hij zal het goed kunnen vinden met Trump.

Lees ook: **seksschandaal rond Roy Moore brengt Republikeinen in een lastig parket.**

Als we de buitenlandse gevolgen van deze ontwikkelingen onderschatten, houden we onszelf voor de gek. Een land met een permanente binnenlandse crisis, met een samenleving waarin de rijken lak hebben aan de rest, en de middenklasse en armen enkel lijdend voorwerp zijn, zal geen dominante rol in de wereld kunnen spelen, zelfs niet met alle militaire middelen die het wel bereid is te financieren. Een buitenlandse politiek kan niet zonder stabiel binnenland.

President Trump is een dommekracht, de leiders van de Republikeinse Partij zijn de slimmeriken. Tot nu toe kon ik denken dat Trump niet zozeer een voorbijgaand fenomeen zou zijn maar in elk geval niets tot stand zou kunnen brengen. Ik kon de illusie koesteren dat er Republikeinse politici waren die het belang van het land niet ondergeschikt wilden maken aan hun geldschieters, voldoende politici in elk geval om de ergst mogelijke ontwikkeling te blokkeren. Ik was naïef.

Luister ook naar aflevering 44 van onze Presidential Podcast: **Uncle Sam is een two-face geworden**, over de bekentenis van Flynn en de nieuwe belastingwet

Zeker, de Democraten kunnen winnen bij de tussentijdse verkiezingen in 2018, en misschien bij de presidentsverkiezingen in 2020. Maar er is geen garantie dat zij met een meer inclusief beleid komen en zelfs dan is Amerika verder uitgehoud. De nu ingezette veranderingen zijn moeilijk ongedaan te maken, tenzij zich echt een crisis voordoet van jaren dertig proporties. Te vrezen valt echter dat er eerder sprake zal zijn van een crisis in slow motion die pas onderkend wordt als het te laat is.

We mogen ons zorgen maken over Noord-Korea en de kans op een confrontatie met Iran, maar de echte ramp heeft zich afgelopen week binnenlands voltrokken. De Republikeinse Partij heeft het beleid voor jaren vastgepind op een spoor dat alleen maar tot destructie kan leiden. Als we later terugkijken kunnen we heel precies vaststellen waar de definitieve ondergang van de Verenigde Staten begon: toen kortzichtige, graaiende hebzucht zijn wil oplegde aan de rest van Amerika.

Opmerkingen? Mail ons

Lees ook deze artikelen

Trending

Ook Nederlandse media werden
misleid door Russische trollen

Veel gedeeld

Heilige koeien

Het einde van een wereldmacht is geen prettig gezicht

Sinterklaas sloeg deze jongen over, want er is thuis geen geld voor

Het bevelde blazen van Brunssum

Petloos

Angst na een hartoperatie slijt, maar slechte gewoontes niet

Baudet moet stoppen met zijn heksenjacht op linkse leraren

Waarom Den Haag buitenstaanders weer gewoon op hun nummer zet

Hoe de 'Gewone Nederlander' een extremist werd

Over NRC

[Over ons](#)
[Auteursrecht](#)
[Privacyverklaring](#)
[Leveringsvoorwaarden](#)
[Cookies](#)
[Stijlboek](#)
[NRC-Code \(PDF\)](#)
[NRC Kerstactie 2017](#)

Contact

[Redactie](#)
[Opinieredactie](#)
[Colofon](#)
[AdSales](#)
[Klantenservice](#)
[Familieberichten](#)

Mijn NRC

[Inloggen](#)
[Account aanmaken](#)
[Digitale editie](#)
[Mijn leeslijst](#)
[Mijn abonnementen](#)
[Service & bezorging](#)

NRC Websites

[NRC Media](#)
[NRC Carrière](#)
[NRC Live](#)
[NRC Webwinkel](#)

